

Американська біт-поезія у перекладах групи VERBaція

Простори публікують підбірку текстів американських поетів-бітників у перекладах учасниць перекладацької групи VERBaція — Тані Родіонової, Юлії Дідохи, Вероніки Ядухи. Найбільшою і найтривалішою перекладацькою роботою групи «VERBaція» став переклад текстів американських поетів-бітників. Ці тексти важливі й цікаві для «VERBaції», адже містять у собі неприкрите ставлення до суспільства, вираження якого відбувалось у авторській манері — такий, яка характеризує покоління та персону автора водночас. Це не лише використання образності та внутрішніх переживань, а відкритість і звертання до фактичної дійсності, чого часто бракує українській (навіть сучасній) поезії, з якою нам доводилось зустрічатися.

Коментар перекладацької групи VERBaція:

Найбільшою і найтривалішою перекладацькою роботою групи «VERBaція» став переклад текстів американських поетів-бітників. Ці тексти важливі й цікаві для «VERBaції», адже містять у собі неприкрите ставлення до суспільства, вираження якого відбувалось у авторській манері — такий, яка характеризує покоління та персону автора водночас. Це не лише використання образності та внутрішніх переживань, а відкритість і звертання до фактичної дійсності, чого часто бракує українській (навіть сучасній) поезії, з якою нам доводилось зустрічатися. Адже те, що ми часто бачимо в Україні, — це радше поезія, спрямована всередину, на самих себе, а не висловлювання, що виходить назовні, за межі особистого, даючи характеристику й певну оцінку суспільству. Бітники вражають насамперед чесністю та сміливістю своїх думок. Їхні вірші неодноманітні, живі, пульсуючі, як записи в щоденнику — з надзвичайно різним настроєм і темами, так, що важко прогнозувати наперед, якою буде тема наступного вірша, так само як ми не знаємо, про що буде наш завтрашній запис для самих себе. Але ж насправді це публічні висловлювання.

Є велика вдячність до цих текстів, бо вони розповіли дуже багато — про історію, настрої та мислення людей того часу, культуру, людську природу — але, перш за все, фактів. Завдяки цим текстам ми дізнались про те, про що Америка активно мовчала, ми зрозуміли, що ця текстова робота бітників і була тим знаковим, доленосним криком, оберненим до самих себе. Це була революція, і усвідомлюємо ми це не через цифри та дати, а завдяки мистецтву відкритого слова, зафіксованого в художньому тексті. Такі досягнення щонайменше хвилюють та надихають. Вони, так би мовити, є певним орієнтиром свободи висловлювання, вони говорять про людей, які зробили спілкування зі світом через текст своєю основною діяльністю, своїм розширенням і продовженням.

Однак попри свою значимість у світовій літературі, ця поезія в Україні досі не надто популярна, зокрема через брак перекладів.

Тексти бітників вплинули і на діяльність перекладацької групи. З огляду на перформативну та експериментальну складові поезії, «VERBaція» мала нагоду провести кілька перформативних виступів, експериментуючи з читанням перекладених текстів у музичному

супроводі.

Мабуть, певною мірою зблизили «VERBaцію» з текстами й загалом культурою бітників і схожі форми життя та творчості. Формат тусовки, спільна інтелектуальна робота авторів з одного боку та наш колективний переклад, співтворчість з іншого. Адже такий процес перекладу почасти супроводжується низкою обговорень, досліджень і обміном знаннями. У певний період своєї діяльності група навіть співіснувала в одному просторі, такій собі «перекладацькій комуні», що багато в чому сприяло її активності. Робота над текстами на кухні, тривалі дискусії, квартирники з поетичними читаннями... Все це і сформувало особливий метод роботи «VERBaції».

У даній підбірці не випадково запропоновані *паралельні* тексти двох поетів: Аллена Ґінзберґа та Ґрегорі Корсо, які в різний час, застосовуючи різні підходи, писали фактично про одні й ті ж самі речі. Так, у 1956 р. Ґінзберґ пише своє звернення до Америки з певним внутрішнім надрином і звинуваченням, водночас розчаровуючись у своїй країні, а в 1970 р. Корсо продовжує діалог із державою з відвертою сатирою, що лише підсилює викриття проблемних точок суспільства:

I am a great American

I am almost nationalistic about it!

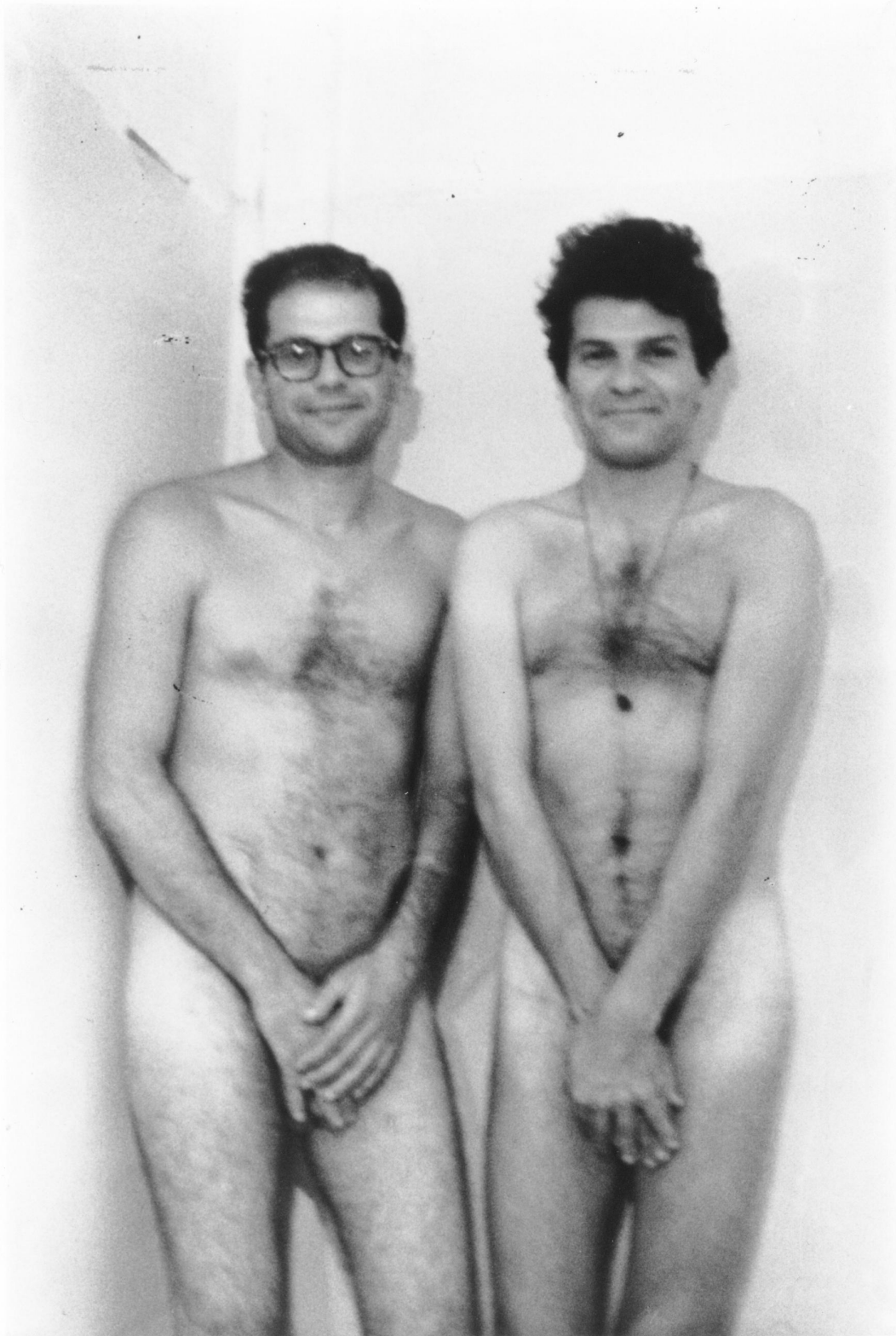
I love America like a madness!

But I am afraid to return to America

I'm even afraid to go into the American Express.

Варто зазначити, що характерним для покоління бітників є не лише активна критика влади, а й антимілітаризм. Нижче подано два тексти «Бомба» Корсо та «Бомм-ба» Ґінзберґа. Перший — це така собі любовна поема до першої в світі атомної бомби, яка врешті поглинає все і всіх. Корсо, знову ж таки сатирично, говорить про один із найстрашніших винаходів людства, постулюючи думку про те, що треба змиритись із власним винаходом, що ми (люди) самі є вбивцями. Цю поему свого часу не сприйняли, буквально закидавши її автора черевиками. Однак згодом саме вона стала знаковою для його творчості. Цікавою є подача тексту в Корсо — в якості підсилюючого засобу він обирає графічне оформлення у вигляді ядерного гриба. Натомість Ґінзберґ застосовує звуконаслідування, створюючи певну мантру-бомбардування. Тут уже не йдеться про події Другої світової, а радше про В'єтнам та Ірак, що завершуються суцільним всеочищаючим армагедоном.

Простори публікують підбірку текстів у перекладах учасниць перекладацької групи VERBaція — Тані Родіонової, Юлії Дідохи, Вероніки Ядухи.



A Modest Portrait, Allen Ginsberg and Gregory Corso, Camera in Peter Olovsky's hand, our room down-street from Bill Burroughs' Villa Minerva, Tanger 1961. Allen Ginsberg

Аллен Гінзберг (1926-1997) — американський поет і ключова постать американського суспільно-культурного життя у 50-60-ті роки XX століття. Автор скандально відомої поеми «Howl» («Плач», 1956). В його доробку кілька десятків поетичних збірок, чимало есе, критичних статей та нотаток. Окрім безпосередньо літературної діяльності, з 1986 року займався викладанням у Бруклінському коледжі. Гінзберг активно проявляв свою

громадську позицію, виступаючи організатором ненасильницьких протестів, зокрема і проти війни у В'єтнамі.

АМЕРИКА

Аллен Гінзберг

Америку, я віддав тобі все і тепер я ніщо.
Америку, два долари і двадцять сім центів, 17-е січня 1956-го.
Мені нестерпні мої думки.
Америку, коли ми закінчимо цю війну проти людей?
Трахни себе своєю атомною бомбою,
Мені зле, відчепися від мене.
Мені не написати вірша, допоки я в здоровому глузді.
Америку, коли ти станеш добрішою?
Коли ти скинеш свої одержі?
Коли ти поглянеш на себе з могили?
Коли ти вартуватимеш мільйонів своїх Троцьких?
Америку, чому твої бібліотеки повні сліз?
Америку, коли ти відправиш свої яйця до Індії?
Мені остогидли твої безглузді вимоги.
Коли я зможу зайти в супермаркет і отримати те, що мені треба, за так?
Америку, зрештою це ми ідеальна пара, а не інший світ.
Твоя система — це занадто для мене.
Ти нав'язала мені свої ідеали.
Є ж інший вихід.
Берроуз у Танжері, не думаю, що він повернеться — буде лихо.
Ти лиха чи це така гра?
Я хочу зрозуміти.
Я не відмовлюся від своєї одержимості.
Америку, не тисни на мене, сам розберуся.
Америку, опадає сливовий цвіт.
Я вже місяцями не читаю газет, щодня когось судять за вбивства.
Америку, я симпатизую пролетаріату.
Америку, коли я був малим, я був комуністом і мені не соромно.
Я курю травку при кожній нагоді.
Я цілими днями сиджу вдома і витріщаюся на трояндочки в комірчині¹.
Коли я у Чайнатауні, я в друзки і ніякого перепихону.
Я точно знаю, станеться біда.
Ти б бачила, як я читаю Маркса.
Мій психоаналітик вважає, що я в порядку.

Я не буду читати «Отче наш».

Я бачу містичні образи і відчуваю космічні вібрації.

Америку, я все ще не розповів тобі, що ти зробила з дядечком Максом,

Як він повернувся з Росії.

Я до тебе звертаюсь.

Ти дозволиш журналу «Тайм» керувати нашими почуттями?

Я підсів на «Тайм».

Я читаю його щотижня.

Його обкладинка витріщається на мене, щоразу коли я прошмигну повз цукерню на розі.

Я читаю його у залі бібліотеки Берклі.

Він постійно говорить мені про відповідальність. Бізнесмени серйозні.

Кінопродюсери серйозні. Усі серйозні, тільки не я.

І тут я розумію — я і є Америка.

Я знову говорю сам до себе.

Азія повстає проти мене.

У мене жодних шансів.

Я б краще подумав про свої національні ресурси.

Мої національні ресурси — це два косяки марихуани, мільйони геніталій,

«шухлядна» література, що летить 1400 миль на годину над

двадцятьмап'ятьматисячами психлікарень.

Я вже мовчу про свої тюрми і мільйони знедолених, що живуть

у моїх квітниках під світлом п'ятиста сонць.

Я знищив французькі борделі, Танжер на черзі.

Я хочу стати президентом, хоч я і католик.

Америку, як я можу написати святу літанію за твоїми дурнуватими правилами?

Я продовжу, як Генрі Форд, мої вірші такі ж особливі, як його

автомобілі, більш того, вони різної статі.

Америку, я продам тобі свої вірші по 2500 баксів за штуку, а за твої старі скину 500.

Америку, звільни Тома Муні²

Америку, врятуй іспанських лоялістів.

Америку, не дай померти Сакко і Ванцетті³.

Америку, я і є хлопці зі Скоттсборо⁴.

Америку, коли мені було сім, мама брала мене на зібрання комуністів, вони

продавали квиток за п'ятак, ще й жменю горошку давали за так, промови

були сміливі, всі були такими добрими і симпатизували робітникам,

усі були такі щирі, ти й не в силі уявити, якою прекрасною була партія

в 1835-му, Скот Нірінг⁵ був крутим старим, настоящим чоловіком, я ридав,

коли чув Маму Блур⁶, а якось бачив самого Ізраеля Амтера⁷. Усі, певне, були шпигунами.

Америку, ти ж не хочеш війни.

Америку, то все клята Росія.

То все Росія, то все Росія і все Китай. І все Росія.

Росія хоче зжерти нас живцем. Росія очманіла від влади. Вона хоче забрати наші машини з наших гаражів.

Вона хоче віджати Чикаго. Їй потрібен червоний «Рідерс Дайджест»⁸. Вона хоче мати наші автозаводи у себе в Сибіру. Наші бюрократи керують заправками.

То недобре. Ну. Наші змушують індіанців вчитися. Нашим потрібні чорні здорові нігери.

Не. Вона змушує всіх нас працювати по шістнадцять годин на добу. Рятуйте.

Америку, це вже не жарти.

Америку, це те, що я бачу по ящику.

Америку, хіба це правильно?

Краще мені зараз піти працювати.

Правда, я не хочу в армію, та й згнити за станком на фабриці теж, все одно я короткозорий псих.

Америку, я підставляю тобі своє підарське плече.

¹У фразі «витріщаюся на трояндочки в комірчині» (в оригіналі: stare at the roses in the closet) Гінзберг натякає на свою гомосексуальність, оскільки в англійській мові є усталений вираз «coming out of the closet», що означає вийти з тіні, а також часто використовується для заяви про свою нетрадиційну орієнтацію.

²Томас Муні — лідер робітничого та профспілкового руху США. Був засуджений за злочин, якого не скоїв (організація підризу бомби на мілітаристському параді в Сан-Франциско 16 липня 1916 року, що стосувався потреби вступу США у Першу світову війну), внаслідок чого провів 22 роки у в'язниці. Був помилуваний у 1939 році.

³Нікола Сакко та Бартоломео Ванцетті — учасники анархістського, робітничого руху, вихідці з Італії. Були звинувачені у вбивстві касира та двох охоронців взуттєвої фабрики у місті Саут-Брейнтрі та засуджені до страти.

⁴Хлопці зі Скоттсборо — дев'ять афроамериканських хлопців, яких в 1931 році суд штату Алабама звинуватив у зґвалтуванні двох білих американок. Ця справа стала відправною точкою у боротьбі проти расизму та за справедливий суд.

⁵Скот Нірінг — американський економіст, письменник, політичний активіст.

⁶Мама Блур — учасниця соціалістичного та комуністичного рухів, членкиня Соціалістичної партії США.

⁷*Ізраель Амтер* — марксистський політик, один із засновників Комуністичної партії США.

⁸*Рідерс Дайджест* (англ. Reader's Digest) — один з найпопулярніших американських журналів для сімейного читання.

БОММ-БА!

Аллен Гінзберг

I

Кого бомбимо?

Їх бомбимо!

Кого бомбимо?

Їх бомбимо!

Кого бомбимо?

Їх бомбимо!

Кого бомбимо?

Їх бомбимо!

Кого бомбимо?

Вас бомбимо!

Кого бомбимо?

Вас бомбимо!

Кого бомбите?

Себе бомбите!

Кого бомбите?

Себе бомбите!

Що робимо?

Кого бомбимо?

Що робимо?

Кого бомбимо?

Що робимо?

Кого бомбимо?

Що робимо?

Кого бомбимо?

Що робимо?
Ви бомбите! Їх бомбите!
Що робимо?
Ви бомбите! Їх бомбите!
Що робимо?
Бомбимо! Їх бомбимо!
Що робимо?
Ви бомбите! Себе бомбите!

Кого бомбимо?
Вас бомбимо!
Кого бомбимо?
Вас бомбимо!
Кого бомбите? Самі себе!
Кого бомбите?
Самі себе!

Травень 1971 р.

II

Чого ви бомбили?
Та ми не хтіли!
Чого ви бомбили?
Та ми не хтіли!
Чого ви бомбили?
Та ви не хтіли!
Чого ви бомбили?
Та ви не хтіли!

Хто сказав *бомба*?
Хто сказав, у нас була бомба?
Хто сказав *бомба*?
Хто сказав, у нас була бомба?
Хто сказав *бомба*?
Хто сказав, у вас була бомба?

Хто сказав *бомба*?

Хто сказав, у вас була бомба?

Хто хоче бомбити?

Ми не хочем бомбити!

Хто хоче бомбити?

Ми не хочем бомбити!

Хто хоче бомбити?

Ми не хочем бомбити!

Ми не хочем

ми не хочем

ми не хочем бомбити!

Хто *хтів* бомбити?

Хтось мав би *хтіти*!

Хто *хтів* бомбити?

Хтось мав би *хтіти*!

Хто *хтів* бомбити?

Хтось мав би *хтіти*!

Хто *хтів* бомбити?

Хтось мав би *хтіти*!

Вони *хтіли* бомбити!

Треба було бомбити!

Вони *хтіли* бомбити!

Треба було бомбити!

Вони *хтіли* бомбити!

Треба було бомбити!

Вони *хтіли* бомбити!

Треба було бомбити!

Вони думали, у них бомба!

Вони думали, у них бомба!

Вони думали, у них бомба!

Вони думали, у них бомба!

Саддам сказав: «У мене бомба!»
Буш сказав: «Я розбомбив би!»
Саддам сказав: «У мене бомба!»
Буш сказав: «Я розбомбив би!»
Саддам сказав: «У мене бомба!»
Буш сказав: «Я розбомбив би!»
Саддам сказав: «У мене бомба!»
Буш сказав: «Я розбомбив би!»

Кажеш, чого розбомбив би?
Кажеш, чого розбомбив би?
Кажеш, чого розбомбив би?
Кажеш, чого розбомбив би?

Щоб убити Саддама!
Щоб убити Саддама!
Щоб убити Саддама!
Щоб убити Саддама!

Саддам досі готує бомбу!
Саддам досі готує бомбу!
Саддам досі готує бомбу!
Саддам досі готує бомбу!

*Дону Черрі й Елвіну Джонсу,
Нью-Йорк, 16 червня 1984 р.*

III

Армагедон зробив свою справу
Ґоґ і Маґоґ¹, Ґоґ і Маґоґ
Армагедон зробив свою справу
Ґоґ і Маґоґ, Ґоґ і Маґоґ

Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ
Армаґедон робить свою справу
Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ
Армаґедон робить свою справу

Армаґедон для стада
Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ
Армаґедон для стада
Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ

Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ
Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ
Гоґ і Маґоґ, Гоґ і Маґоґ
Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ

Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ
Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ
Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ
Гоґ Маґоґ, Гоґ Маґоґ

Гінзберг говорить про Гоґа й Маґоґа
Армаґедонова перемога.

Лютий – червень 1991 р.

¹Гоґ і Маґоґ — згідно з Талмудом, два жорстокі, кровожерливі народи, що розпочнуть битву на землі Ізраїлю з іншими народами світу перед приходом Месії.



Греґорі Корсо (1930–2001) — американський поет і художник, один з ключових представників поетів-бітників.

У 1956 році Греґорі приєднався до бітників, ставши досить помітною фігурою у «Сан-Франциському поетичному відродженні». У той час він створив свої найкращі твори, які потім увійшли до збірок «Бензин» (1958) та «День народження смерті» (1960).

У своїй творчості Корсо поєднував надбання традиційної поезії та особистий вуличний досвід, за що критики називали його «Безпритульний Шеллі».

Найгучніший твір Корсо — поема «Бомба» (1958) — став поетичним маніфестом біт-покоління.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ШЛЯХ

Грегори Корсо

1

Я великий американець
Я майже відчуваю себе націоналістом!
Я люблю Америку до сказу!
Та я боюся повертатися до Америки
Я навіть боюся заходити в American Express —

2

В Америці вони наче франкенштейни оживляють Христа
під час своїх недільних зібрань
В Америці вони тримають людей в страху перед Христом
у наметах під час своїх недільних зібрань
В Америці вони змушують літніх жіночок божеволіти від Христа
В Америці вони транслюють дар зцілення та жах пекла
у наметах під час своїх недільних
зібрань
Вони виходять із наметів і виносять свого Христа
на стадіони Америки під час своїх недільних
зібрань
Вони чекають на силу-силенну народу
що прийде на Христа на стадіони Америки
Вони закликають усіх ходити на недільні й суботні
зібрання
Вони чекають щоб ті покірно прийшли і впали на
коліна
бо всі вони грішні — і ті покірно
приходять
і падають на коліна і плачуть каючись у своїх
гріхах
благаючи про спасіння О Боже О Боже на зібраннях у понеділок
вівторок середу четвер п'ятницю і під час своїх суботніх

3

Це той час коли вже немає дивовижних людей

Це той час коли фатальна дурість виходить за межі
п'ятої колони як єдиний ворог Америки

Це той час коли неосвіченість справжня Амери-курва
неосвіченість пробачають лише тоді коли то дійсно неосвіченість
та в Америці не в ній справа

Людина не винна Христа не варто боятися

Повірте американський шлях — це огидна потвора
що пожирає Христа та перетворює Його на Орео і Д-р Пеппер
наче таїнство для свого смердючого рота

Повірте в Америці Христа уособлює диявол

Наставники й пастори Америки — диктатори думки
для хибного розуму вони не дадуть Америці
бути розумною
вони дадуть лише смерті навчити Америку розуму

Наставники й проповідники — провідники
Американського шляху

Вони поневолюють уми молодих
і молоді хочуть бути в неволі (та це ненадовго)
бо хто ж скаже що Американський шлях —
не шлях?

Обов'язки цих наставників нічим не відрізняються
від обов'язків старшого по цеху

Конвеєрне виробництво змушує всіх молодих думати однаково
вдягатися однаково вірити однаково діяти однаково

Єдність — ось що значить Американський шлях

Ті декілька великих наставників в Америці слабкі й безпомічні

Вони сповідують і відстоюють Американський шлях

Війни бачили таких людей — тих хто зневажає все
що їх стосується
але нічого не робить саме вони найбільш небезпечні

Небезпечні бо їх розум не заперечити
і він завойовує довіру молодих
які на правду вірять що ті розумні

Палять цю цигарку лікарі теж палять цю цигарку
та лікарі знають

Наставники знають але вони не наважуються говорити про те що знають
Перемога в тому що в цій грі людину роблять пригніченою
Молодь може знати лише перемогу народження
 все інше відбувається доки смерть не стане останньою перемогою
 й до того ж такою милосердною
Якщо Америка зазнає краху це буде вина наставників
 і пасторів і проповідників
Сьогодні найбільша загроза Америки — це сама Америка
Ми старіємо ще молодими
Америка завжди нова світ завжди новий
Суть світу в народженні а не в смерті
Розвиток пішов не в тому напрямку
У правильному напрямку все стає вічно новим
А в цьому напрямку все що розвивається стає одразу старим
Дивна помилка дивна й прикра помилка
 бо це стає застарілим
 тоді ж як все навколо нове
Ракетами більше не досягти молодості —
а що ж змусило Америку вибрати розвиток?
Я не знаю Я можу лише звести це до людської дивакуватості
І Америка стала Американським шляхом —
Бути молодим — це завжди мати цілі не мати обмежень
Ставати дорослим — це знати межі не мати цілей
Кожне покоління — нове покоління
Як же це обурливо коли щось старе й сумне
 з попереднього покоління переходить у кожне нове —
Чи скажу я що Декларація незалежності застара?
Так скажу Що було добре для 1789-го аж ніяк не добре для 1960-го
Говорити що всі від природи рівні було новим і правильним
 бо в той час це було відкриттям
Та сьогодні прикро що треба про це говорити
 сьогодні це мало би стати фактом —
Людина давно вже живе на землі
Здавалося б що з такою рвучкістю до розвитку
 вона вже мала б перерости такі речі як
 конституції маніфести кодекси заповіді
 що їй би добре жилося й без них
 і вона б інтуїтивно знала як жити-існувати
 — бо що ж таке існування як не здатність любити?

Чи не це істинна мета розвитку любов?
Чи не це сам Христос?
Та людина дивна й досягне розвитку де б вона не була
і спíše все на Долю якою б та не була —
Америка аж струменить дивакуватістю
Вона стала чимось дивним і
її народ — це гарний приклад того божевільного розвитку
Великий хлопчисько плоть дорослої дитини
так ніби утроба вивернулася назад
народивши старигана
Перемога за якої людина не дасть людині
увінчати свої емпіричні досягнення смертю
Ацтеки зробили це вирвавши молоді серця
у розквіті сил
Американці роблять це віддаючи свою молодь на поталу
Шляху
Бо ацтеків повбивали не іспанці
а самі ацтеки
Рим цьому доказ Греція цьому доказ уся історія цьому доказ
Перемога не допускає виродження
Не комуністи вб'ють Америку
ні це зробить сама Америка —
Американським шляхом цим сумним божевільним процесом
править не одна людина чи організація
Це потвора що народилася сама собою що існує сама по собі
Люди служать цій потворі
І навіть не усвідомлюють цього
Вони належать до вищих ешелонів еліти
Вони — це наставники психіатри міністри
письменники політики провідники
багатії світ шоу-бізнесу
Дехто йде цим Шляхом і оспівує його бо щиро
вірить що він правильний
Дехто вірить у його праведність і готовий іти в бій заради нього
Дехто став на нього просто щоб на ньому бути
І більшість робить це через гроші
Вони не вбачають у Шляху потвори
А навпаки бачать «гарне життя»
Що ж таке Шлях?
Шлях народився з Американської мрії
страшної мрії —
Становище американців сьогодні порівняно з тим

що було у XVIII столітті засвідчує це страхіття —
Сьогодні Америку представляють не Франклін і не Джефферсон
а якісь промислові магнати з села
і дурні з шоу-бізнесу
Чудасія! Жах! Міккі Маус посів трон
Голівуд здобув широку підтримку —
Чи можуть учні елітних шкіл всерйоз уявити собі
картину на якій Джордж Вашингтон
поруч із відомим коміком вечірнього шоу
Германом Борстом у долині Фордж¹?
Стара-стара і занепала минула та велич
сонце Америки немов заходить у могилу
О ця молодь воскресила б його!
Майбутнє залежить лише від молоді
Майбутнє належить молоді
Що знає молодь знатиме майбутнє
Що вона робить робитиме й майбутнє
Що вже зроблено не треба робити знову
Чи допустить це Американський шлях?
Ні
Я бачу в кожному офісі American Express
і в кожному військовому центрі Європи
я бачу однакові обличчя однаковий говір
однаковий одяг однакову ходу
Я бачу матерів і батьків
та жодної різниці між ними
Точні копії
Вони не просто однаково говорять ходять думають
у всіх них одне обличчя!
Що накоїла ця потвора?
Що так муштрує народ?
Яку дивну гру зіграла з Америкою природа
Був би Лінкольн зараз живий
його б точно не обрали президентом
не з його зовнішністю —
Направду американці — то малі діти яких обіймає
Татко Шлях
Хіба минулого року, коли Аїк² прибув до посольства
Америки в Парижі, він не сказав службовцям: «Все гаразд.
Просто пийте кока-колу, і все буде гаразд»
Це правда і це факт
Хіба американська реклама не закликала до ЄДНОСТІ?

Не так затято як сьогодні
не з наміром зупинити насилля
Це правда і це факт
Хіба військові центри в Європі — це не ґетто?
Ще й які І як сумно яка втрата!
Книжкові полиці гарнізонних магазинів заповнені коміксами
У військових фільмах завжди є Доріс Дей³
Що змушує народ так триматися купи?
Чому вони не можуть розбрестись по світу?
Хто їх так применшив?
Серйозно! Я не ненавиджу й не висміюю все це
я лиш відчуваю цю безглузду всесвітню змову!
Безпорадність — ось що це таке!
Вони в пастці в пастці Шляху —
А тим хто намагається зійти зі Шляху —
ніяк це не вдається
Бітники — гарний цьому приклад
Вони зреклись принципів Шляху
і створили собі власні принципи
І вони стають такими явними і контрольованими і губляться
в загальному потоці
бо в Шляху багато відгалужень
як щупалець у восьминога —
Зі Шляху не вибратися
Єдиний шлях втечі — це смерть Шляху
І що ж уб'є Шлях як не нова свідомість
Має статися щось визначне нове і неймовірне
щоб звільнити людину від цього звіра
Ми не можемо побачити чи навіть зрозуміти цього звіра
Бо це стан нашого розуму
Боже як це все схоже на наукову фантастику!
Так ніби якась інопланетна сила
влізла всім нам у голови
Цілком можливо що так і є!
Доки я живий я говоритиму що Америка не схожа мені
на Америку

Американці — великий народ
Я мрію що станеться щось визначне і неймовірне
що звільнить їх від Шляху

і знову зробить з них славетний і цілеспрямований
народ
Я не знаю чи це справдиться чи це заслужено
чи навіть можливо
Я можу лиш вірити що людина — це тріумф життя
І я рішуче вірю в американських людей

Я бачу як Америка гордо і тріумфально
стоїть на плоті Шляху як Св. Михаїл
на горлі переможеного Люцифера —

¹Долина Фордж — долина у штаті Пенсильванія, в якій Континентальна армія провела зиму 1777–1778 рр. під час війни за Незалежність США.

²Айк — прізвисько президента США Дуайта Ейзенхауера.

³Доріс Дей (Aunt Tabby) — тут у значенні жінка консервативних поглядів.

БОМБА

Грегори Корсо

Зсув історії Злам часів Ти Бомба
Іграшка всесвіту Найбільша в цілому захопленому небі Я не можу ненавидіти тебе
Хіба можна ненавидіти бешкетну блискавку осячу щелепу
Неотесана доісторична ломака
Булава обух сокира
Катапульта Да Вінчі Томагавк Кочиса¹ Мушкет Кідда² Кинджал для Ретбоуна³
Ах і сумнозвісний безбоязний пістолет Верлена
Пушкіна Діллінджера⁴ Богарта⁵
Хіба не мав Св. Михаїл вогняного меча
Св. Георгій списа Давид пращі
Бомбо ти жорстока настільки наскільки того хоче людина та ти не жорстокіша за рак
Тебе ненавидить усе Людство
Вони радше помруть через автокатастрофу блискавку утоплення падіння з даху електричний
стілець
серцевий напад старість старість
О Бомбо вони радше помруть через будь-що тільки не через тебе
Рука Смерті може вказати на кого завгодно

Не від людини залежить вибухнеш ти чи ні
Смерть здавна приносила свою беззаперечну скорботу
Я оспівую тебе Бомбо
Причуда Смерті Тріумф Смерті
Перлина її всеосяжної скорботи
Пілот розбивається Його смерть не така як смерть альпініста у горах
Померти від укусу кобри не померти від тухлої свинини
Хтось помирає в трясовині хтось у морі а хтось вночі від рук волохатого мужика
Ах помирають як жанни д'арк
Помирають страхітливо як Борис Карлофф⁶
Помирають безболісно як ненароджені помирають безжурно як у старому Бауері⁷
Помирають покинутими як засуджені до страти помирають урочисто як сенатори
І немисливо як Гарпо Маркс⁸ дівчата з обкладинок Vogue я сам
Я просто не знаю наскільки жахлива Бомбосмерть
Я можу тільки уявити
Однак у жодної зі смертей які я знаю немає такої сміхотворної прелюдії
Я окинув оком місто Нью-Йорк стрімке із несамовитим поглядом де прихистком є метро
Сотні тисяч
Метушливе людство
Підбори ламаються
Капелюхи злітають
Молодь забуває свої гребінці
Панянки не знають куди подіти свої пакунки після шопінгу
Незворушні автомати з жуйкою
Все ж таки небезпечна третя рейка
Братів Рітц⁹ із Бронкса помітили в потязі
Усміхнений плакат з рекламою «Шенлі»¹⁰ посміхатиметься завжди
Пустотлива смерть Сатирова Бомба Бомбосмерть
Черепahi вибухають над Стамбулом
Лапи ягуарів злітають у повітря і скоро потонуть у снігах Арктики
Пінгвіни стрімко падають до підніжжя Сфінкса
Верхівка Емпайр Стейт
Стрілою пронизує поле броколі в Сицилії
Ейфелева вежа зігнулась півмісяцем у Магнолія Гарденс¹¹
Св. Софія розсипається над Суданом
Ах, атлетична Смерть Спортивна Бомба
Храми прадавніх часів
Їхні величні руїни зникають з лиця землі
Електрони протони нейтрони
Збирають волосся Гесперид¹²
Пливуть сумною затокою Аркадії
Примикають до мармурових кермових

Входять в останній амфітеатр
Почувши гімни всіх троянців
Заносять кипарисові факели-вісники
Здіймають стяги й плюмажі
І все ж вітають Гомера ввічливим поклоном
Вітайте команду гостей Теперішнього
Команду хазяїв Минулого
Ліри злилися з трубами
Гляньте хот-дог содова оливки виноград
Грандіозна галактика в мантиї та комісари у формі
О щасливі погляди
Корінь ейфорії і ура і фу
Небувала кількість глядачів
Зевсів пандемоніум
Гермес наздоганяє Оуенса¹³
Спітбол Будди
Христос вибиває в аут
Лютер добігає до третьої бази
Смерть планетарію
Осанна Бомбі
Випусти останню троянду
О Весняна Бомбо
Після тебе Майбутнє що кличе і кличе О Бомбо
Схоплена у трав'янисто-дзвінкому повітрі
Як лисиця під час полювання
Твоє поле всесвіт твоя огорожа земля
Бомба в стрибку
Схоплена Бомба
Жвавий зіг і заг
Зірки як бджолиний рій заповнили гулом твій рюкзак
Вчепи ангельські крила собі на парадні черевики
Колеса з променів дощу на свою лавку-лежанку
Треба дивись тобі треба
І разом з тобою небо
Осанна величному розжареному тісному зв'язку
БОМБА О спустошений антифон відлита впадина БУМ
Бомбо перетвори безкінечність на раптову топку
Вимети все широкими розмашистими помахами
Встанови страшний порядок денний
Гидотні зірки
Гробові планети
Гнилі частки

Вбий всесвіт
Зі злісною усмішкою на обличчі
Танцюй-танцюй поки він помирає
Не випускай шквал неземних упирів
зі свого рухливого тьмяного спазматичного ока
Не вибльовуй родильні потоки величезних хробаків
Зі своєї утроби що дає імена
А розітни собі живота Бомбо
З твого живота зграями вилітають стерв'ятничі вітання
Пусти в бій блискучі гієнячі обрубки пальців
На краю раю
О Бомбо О останній Щуролове
І сонце і світлячки йдуть під твій ударний вальс
Осміяний і голий Бог зник
під Своім недолугим бутафорським апокаліпсисом
Він не чує раді-радісінькі
профанації Твоєї флейти
Він влився глухотою в бородавчате вухо Глушника
Його Царство це вічність сирого воску
Забиті сурми не-сурмлять Йому
Восковані ангели не-оспівують Його

Громозбавлений Бог Мертвий Бог
О Бомбо Ти БОМММ-БИШ Його могилу
І я схиляюся над столом науки
як астролог що порпається в слові диявола
напівтямущий у війнах у бомбах особливо у бомбах
І я не здатен ненавидіти те що потрібно любити
І я не можу існувати в світі що дозволяє
Дітям жити на вулиці людям вмирати на електричному стільці
І я здатен сміятися з усього
усього що я знаю і не знаю і так приховувати свій біль
І я кажу що я поет а значить люблю всіх людей
які знають що мої слова це знайоме пророцтво всіх людей
а мої не-слова всього-на-всього знайомство
І я копія
Людина яка женеться за великою брехнею золота
Чи поет який блукає в сяючому попелі
Чи той яким я сам себе уявляю
Тоді мені не треба бути всетямущим у бомбах
Було б чудово якби бомби були гусеницями
І я впевнений вони б ставали метеликами

Для бомб існує пекло
І вони там
Я бачу їх там
Розірвані на шматки
Вони сидять і співають пісні
Переважно німецькі
І дві дуже довгі
Американські пісні
І їм би хотілося більше пісень
Особливо російських та китайських пісень
Бідна маленька бомба
Ти ніколи не заспіваєш ескімоської пісні
Я люблю тебе
Я хочу покласти льодяника в твій розірваний рот
Кучері Золотоволоски на твоїй лисій голові
Ти махнеш зі мною з Гензель і Гретель
На голлівудський екран
О Бомбо в тобі дивним чином об'єднуються
всі гарні речі
духовні й фізичні
О диво зірване з
Велетенського дерева всесвіту
О клаптик неба що дарує
Світло і горам і мурашникам
Я стою перед твоїми дивовижними дверима кольору лілії
Я приношу тобі троянди з Мідґарду¹⁴
Мускус з Аркадії
Визнану косметику небесних дів
Зустрічай мене
Не бійся ні відчинених дверей
Ані холодної сірої пам'яті привидів
Ані тих хто пліткує про погоду
Їхньої жорстокої земної теплоти
Оппенгеймера посадили
в темну кишеню Світла
Фермі¹⁵ висох у Мозамбіку Смерті
Ейнштейн міфомовець
Його рот як вінок з черепашок на голові місяцекальмара
Впусти мене Бомбо
Вийди із закутків набитих щурами
Не бійся вил піднятих народами світу
О Бомбо я люблю тебе

Я хочу поцілювати твій брязкіт
З'їсти твій бум
Ти ода апогей крику
Ліричний капелюх містера Грому
Прогрими своїми танковими колінами
БУМ БУМ БУМ БУМ БУМ
БУМ небеса свої і БУМ сонця свої
БУМ БУМ місяці свої і свої зірки БУМ
Ночі свої БУМ дні свої БУМ
БУМ БУМ вітри свої свої хмари свої дощі
(давай) БАХ озера свої
свої океани БАМ
БУМ баракуди і пантери БУМ
БУМ Убангі¹⁶ орангутанги
БАМ БАХ БОМ БУМ бики бджоли бабуїни
БАХ БОМ БАМ
хвости плавники крила
Так Так на нас впаде бомба
Від радості квіти підстрибнуть з болем у корінні
Поля шанобливо схилять коліна перед молитвою вітру
Бомбомаки зацвітуть бомболосі нашорошать вуха
О скільки бомб того дня вселять покірність у погляд птахів
Сказати що бомба впаде чи навіть що зійде небесний вогонь
Це не сказати нічого
Знайте ж мати-земля виростить Бомбу
В серцях майбутніх поколінь народиться ще більше бомб
Бомби-судді такі гарні в мантиях з хутром горностая
Гучно бухнуться на сварливі
золотовусі імперії землі.

¹Кочис — відомий представник індіанського племені апачі, значна фігура в історії американського Південного Заходу у XIX столітті.

²Вільям Кідд — шотландський моряк, один з найвідоміших піратів в історії.

³Генрі Ретбоун — армійський майор, який був поранений при спробі зупинити вбивцю Авраама Лінкольна.

⁴Джон Діллінджер — невловимий американський банківський грабіжник початку 1930-х років.

⁵Гамфрі Богарт — американський кіноактор, яскравий представник жанру «нуар».

⁶*Борис Карлофф* — англійський кіноактор, відомий виконанням типових ролей у фільмах жахів, зокрема ролі монстра Франкенштейна.

⁷*Бауері* — назва району та вулиці у Нью-Йорку.

⁸*Гарпо Маркс* — американський комедійний актор, мім, музикант.

⁹*Брати Рітц* — американський комедійний колектив, що знімався у кіно, а також славився своїми живими виступами у 1925-1960-х рр.

¹⁰*Шенлі* — американська алкогольна компанія, що виникла у першій половині XX ст. Славиться виробництвом бурбону, американського та канадського віскі, джина та горілки.

¹¹*Магнолія Гарденс* — плантація та сади магнолій у Південній Кароліні.

¹²*Гесперида* — в давньогрецькій міфології — німфи вечірнього сонячного проміння, «доньки вечора», «німфи заходу».

¹³*Джессі Оуенс* — американський легкоатлет, 4-разовий олімпійський чемпіон.

¹⁴*Мідґард* — в германо-скандинавській космології — світ людей.

¹⁵*Енріко Фермі* — італійський фізик, відомий своїми роботами в галузі ядерної, квантової і статистичної фізики.

¹⁶*Убанґі* — річка в Центральній Африці, найбільша притока річки Конго.



Про перекладацьку групу:

«**VERВація**» — перекладацька група, яка була заснована в 2013 році, втім тоді — як відкритий альтернативний просвітницький проект, спрямований на актуалізацію перекладацьких практик. Сьогодні ж група — це цілісна творча організація трьох осіб (Таня Родіонова, Юлія Дідоха та Вероніка Ядуха). Колективний переклад — основний напрямок діяльності «VERВації», однак окрім цього, вона успішно реалізувала низку публічних проектів, найбільшим із яких є заснування в 2017 році літературно-перекладацького фестивалю «TRANSLATORIUM» у Хмельницькому.